

“De duurzame kracht van Waalre”
Duurzaamheidsagenda 2016-2018

05 januari 2016

1. Wat is nu eigenlijk duurzaamheid?

Duurzaamheid is een veelomvattend begrip. Alles wat te maken heeft met het toekomstbestendig houden of maken van de samenleving valt eronder. Dan gaat het over: de mensen die er wonen en of ze zichzelf kunnen ontwikkelen, de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en de economische activiteit. Er moet een balans zijn tussen deze aspecten en het één mag niet ten koste gaan van het andere. Niet nu en ook niet in de toekomst. De gemeente Waalre omarmt in deze Duurzaamheidsagenda het begrip "Rentmeesterschap". We hebben de aarde te leen en zijn er verantwoordelijk voor haar netjes achter te laten voor toekomstige generaties.

2. Dé grootste duurzaamheidsuitdaging

Dé grootste duurzaamheidsuitdaging van onze generatie is het oplossen van het mondiale klimaatvraagstuk en het vinden van alternatieven voor de toepassing van schaarse fossiele energiebronnen en grondstoffen. Grootschalig gebruik van olie, gas en kolen zorgt voor een broeikaseffect en opwarming van de aarde met moeilijk te voorspellen maar ontegenzeggelijk ontwrichtende gevolgen voor het mondiale (eco)systeem. Waalre zal deze problematiek niet zelfstandig kunnen oplossen. Dit vraagt een wereldwijde aanpak waarbij iedereen zijn/haar bijdrage levert. Waalre blijft echter zeker niet aan de zijlijn staan. We nemen onze verantwoordelijkheid om vanuit de mogelijkheden die Waalre, als relatief kleine gemeente, heeft een maximale inspanning te verrichten.

3. Leefbaarheid in Waalre

De Duurzaamheidsagenda van Waalre is een praktisch document. Waalre heeft ervoor gekozen vanuit de ecologische invalshoek en het mondiale klimaatvraagstuk op een aantal concrete thema's de komende jaren een versnelling door te voeren. Dat betekent echter nadrukkelijk niet dat andere thema's, die niet in deze Duurzaamheidsagenda zijn uitgewerkt, verwaarloosd worden. Lopende initiatieven gaan gewoon door en knelpunten die zich voordoen op het gebied van leefbaarheid (gevaar, schade en hinder op lokaal niveau) zullen via aparte trajecten worden opgepakt. We hechten eraan een aantal punten te noemen die niet in deze Duurzaamheidsagenda zijn uitgewerkt, maar blijvend onze aandacht hebben en zullen houden:

- verbeteren leefbaarheid rondom de Eindhovenseweg (N69) die dwars door de kern van Aalst heen snijdt;
- gevolgen provinciale aanbesteding openbaar vervoer voorzieningen;
- behoud van "groen" in de leefomgeving;
- het thema "social fairness".

4. Speerpunten

De Duurzaamheidsagenda bouwt voort op de duurzaamheidsmaatregelen die Waalre in het verleden al heeft genomen en landelijk beleid. Vanuit de ecologische invalshoek, de schaarste aan grondstoffen en het verduurzamen van de energiehuishouding zijn drie speerpunten geselecteerd waarin Waalre een verantwoordelijkheid heeft en op lokaal niveau het verschil kan maken:

- Circulaire grondstoffen: Waalre afvalloos!
- Energie: Zonstroom (Zon PV)
- Mobiliteit: schoon vervoer

5. Circulaire grondstoffen: Waalre afvalloos!

Achtergrond

Waalre streeft naar een samenleving zonder afval. In de afgelopen jaren is in lijn met nationaal beleid het traject Van Afval Naar Grondstof (VANG) binnen Waalre al ingezet. Ondanks dat dit thema niet nieuw is, hebben we er toch voor gekozen het op te nemen in de Duurzaamheidsagenda om de inspanningen die afgelopen jaren zijn verricht te continueren en waar mogelijk tot een versnelling te komen. Uiteindelijk doel hiervan is minimaal 80% extra herwinning van grondstoffen (meer recycling, minder restafval) uit al het huishoudelijk afval in 2020 (basisjaar 2012). Waalre verwacht hiermee een structurele reductie van de totale kosten voor huishoudelijk afval te kunnen realiseren. Waalre zal hiervoor het sorteren van herbruikbare materiaalstromen door haar burgers faciliteren en het aanbieden van restafval ontmoedigen.

Tot dusver

In mei 2014 heeft Waalre de eerste wijzigingen doorgevoerd in het inzamelsysteem en daarmee al een reductie van de hoeveelheid restafval van 40% gerealiseerd en een structurele kostenbesparing gehaald. De hoeveelheid restafval is hiermee gezakt van 206 kg naar 121 kg per inwoner per jaar. Desalniettemin wordt nog steeds een aanzienlijk deel van het afval als restafval ingezameld, terwijl deze fractie nog bestaat uit 95% herbruikbare materialen. We zijn in Waalre al een heel eind op de goede weg, maar er is tegelijkertijd nog een wereld te winnen.

Vanaf nu

De startfase is inmiddels succesvol afgerond. Waalre staat nu aan de vooravond van de tweede fase in het traject richting een "afvalloze samenleving" gericht op verdergaande reductie van de hoeveelheid restafval middels een relatief kleinschalig experiment bij 200-400 huisaansluitingen. In de tweede helft van 2014 en eerste helft van 2015 is de opzet van deze innovatieve proef samen met een klankbordgroep van bewoners besproken en vormgegeven. In meerdere sessies is gekeken naar mogelijkheden voor verbetering en

verdere reductie van restafval. De proef met een looptijd van circa 9 maanden zal gericht zijn op het bieden van gemak, ontzorgen van inwoners en het bieden van voldoende service. Concreet is de opzet om de afvalstromen met een luchtje hoog frequent aan huis te komen ophalen. Dat wil zeggen twee keer per week. Door het groente- en fruitafval te scheiden van het tuinafval kan daarnaast nog winst geboekt worden in de afvalverwerking. Het restafval kan dan verder verminderd worden door gebruik te maken van een zogenaamde tariefzak, een betaalde zak voor het restafval. Huishoudens worden vrij gelaten in de keuze voor opslagmiddelen in en om huis, maar voor het aanbieden op straat gelden noodgedwongen wel verplichte inzamelmiddelen.

6. Energie: Zonnestroom (Zon PV)

Achtergrond

Binnen het thema energie voert Waalre een breed scala aan activiteiten uit gericht op energiebesparing en duurzame opwekking binnen de gebouwde omgeving, het gemeentelijk vastgoed en bij openbare verlichting. Zo is Waalre bijvoorbeeld: trekker in de regio van het programma "Duurzaam wonen in Zuidoost-Brabant" gericht op particuliere woningeigenaren, heeft Waalre zich aangesloten bij de Brabantse Deal "Nul op de meter" gericht op een energie neutrale woningvoorraad in Brabant en loopt het project Slimwonen+ van energiecoöperaties om woningen energiezuiniger en comfortabeler te maken.

Tot dusver

Het stimuleren van de toepassing van zonne-energie is bij uitstek een onderwerp dat past binnen de duurzaamheidsagenda omdat zowel sociale, economische als milieuvordelen, te behalen zijn. Een gemiddeld gezin besteed één maandsalaris aan energiekosten. Zonnepanelen zijn voor particulieren binnen een periode van 10 jaar terugverdiend en hebben gezien de technische levensduur die veel langer is (15-20) een gunstig rendement. Zeker in combinatie met besparingsmaatregelen en een groter energiebewustzijn (veelal bijeffecten) helpt het kosten te besparen.

Vanaf nu

In de tweede helft van 2016 zal de gemeente daarom een "plan van aanpak ZON PV" laten opstellen. Dit is een kort, uitvoeringsgericht document met daarin:

- het potentieel aan zonnestroom in Waalre;
- operationele doelstellingen voor de jaren 2016-2017-2018;
- inventarisatie locaties zonneweides (route 1) en aanwijzing voorkeurslocatie: streven concreet uitzicht op één zonneweide van ten minste 1 hectare in 2018;
- inventarisatie geschikte daken gemeentelijke gebouwen en/of scholen (route 2) inclusief plan van aanpak en financieringsvoorstel: streven één dak van minimaal 100 zonnepanelen per jaar;

- inventarisatie van interesse bij ondernemers (industriële, agrarisch) voor het realiseren van zonnepanelen en in kaart brengen ondersteuningsbehoefte (route 3): streven één concreet project bij een onderneming van ten minste 300 zonnepanelen in 2018
- een gezamenlijk actieplan van WEL en gemeente Waalre voor het realiseren van zonnepanelen bij particuliere woningeigenaren (route 4): streven 180 woningen per jaar (10% totaal) met minimaal 10 zonnepanelen per woning;
- concreet voorstel voor communicatie, monitoring en samenwerking.

De geformuleerde doelen voor het op te stellen “plan van aanpak ZON PV” en de uitvoering ervan zijn in dit kader richtinggevend. Onderdeel van het plan van aanpak is een onderzoek naar de beschikbare financieringsmogelijkheden (met voor- en nadelen) voor de verschillende projecten in de vorm van een investeringsplan per project.

De gemeente hecht in de aanpak Zon PV grote waarde aan samenwerking met Waalre Energie Lokaal (WEL). Er ligt een duidelijk gemeenschappelijk belang in de realisatie van zonnepanelen in de gemeente, het informeren, bewust maken en betrekken van burgers én het ontwikkelen van kennis en kunde. De gemeente wil gesprekken starten met WEL om tot een samenwerkingsovereenkomst te komen om de komende 3 jaar samen op te gaan trekken. Gedacht wordt aan het sluiten van een convenant of samenwerkingsovereenkomst (wellicht later uit te breiden naar andere partijen). De gesprekken met WEL zullen direct na vaststelling van de Duurzaamheidsagenda starten en in de tweede helft van 2016 moeten leiden tot een getekende overeenkomst.

7. Mobiliteit: schoon vervoer

Achtergrond

Het thema mobiliteit wordt in deze Duurzaamheidsagenda ecologisch aangevlogen vanuit de doelstellingen die opgenomen zijn in het Nationale Energieakkoord. Het landelijke streven is de uitstoot van broeikasgassen door de verkeers- en vervoerssector in 2050 met minimaal 60% terug te dringen. Op lokaal niveau zijn er goede mogelijkheden om bij te dragen aan een schone mobiliteit door bijvoorbeeld: het aandeel verplaatsingen door schone tweewielers te stimuleren, mee te werken aan het uitbreiden van publieke infrastructuur voor elektrische voertuigen en pilots te starten gericht op schone distributienetwerken. Echter, schone en slimme mobiliteit kan samengaan. Nieuwe vervoersconcepten kunnen naast een schonere mobiliteit in het kader van klimaatverandering bijdragen aan: het verminderen van de uitstoot van schadelijke stoffen, voorkomen van sociaal isolement door verdwijnen ov-voorzieningen en gevaar, schade, hinder van drukke verkeerswegen.

Tot dusver

De inspanningen van Waalre met betrekking tot een schone mobiliteit hebben zich gericht op het ontwikkelen van een publieke infrastructuur voor het laden van elektrische

voertuigen. De gemeente Waalre heeft voor het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte beleidsregels opgesteld (2015). De gemeente wil het plaatsen van laadinfrastructuur onder bepaalde voorwaarden zoveel mogelijk faciliteren. Met het vastgestelde beleid is duidelijk wat wel en niet mogelijk is. De gemeente int geen vergoedingen (zoals leges) voor de aanleg van laadvoorzieningen. Ook stelt de gemeente grond 'om niet' ter beschikking aan marktpartijen die een laadpaal willen plaatsen. Op deze manier stimuleert de gemeente Waalre de ontwikkeling van elektrisch vervoer.

Naast het ontwikkelen van een publieke laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen stimuleert Waalre actief het gebruik van de fiets door het versterken van het fietspadennetwerk: slowlanes en het snelfietspad Oude spoorbaan.

Vanaf nu

In 2016 zal in het verlengde van deze Duurzaamheidsagenda een activiteiten programma worden voorbereid gericht op het stimuleren van schone mobiliteit. Pijlers van dit programma zijn:

- het bevorderen van fietsgebruik;
- het stimuleren van elektrisch rijden;
- schone distributienetwerken, zoals bijvoorbeeld een vrachtfiets voor afvalinzameling.

In het programma zal een groslijst komen met mogelijke maatregelen die Waalre kan treffen om autogebruik tegen te gaan en schoner vervoer te stimuleren en een prioriteitsvolgorde worden opgenomen op basis van effectiviteit. Daarbij wordt ook meegewogen hoe deze maatregelen scoren op de andere belangen: social fairness, leefbaarheid en gezondheid. Dit activiteitenprogramma biedt input voor onze strategie ten aanzien van mobiliteit en de daaruit voortvloeiende aanpak, resulterend in het uitvoeren van een selectie van maatregelen in de periode 2017-2018.

8. Middelen

Waalre kiest ervoor met de Duurzaamheidsagenda een drietal thema's een krachtige impuls te geven: "de duurzame kracht van Waalre". Middelen zullen gericht zijn op de uitvoering en het realiseren van praktische resultaten. Waalre zal in de periode 2016-2018 daadwerkelijk duurzamer worden. Resultaten zijn zichtbaar en tastbaar. De gemeente Waalre maakt voor uitvoering van de Duurzaamheidsagenda middelen vrij: - binnen de ambtelijke organisatie, - voor inhuur van expertise en ontwikkelkracht en - voor investeringen die zichzelf zullen terugverdienen. Er zal geen aparte structuur in het leven worden geroepen om de Duurzaamheidsagenda uit te voeren, te monitoren, te evalueren en te verantwoorden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van bestaande structuren. Na vaststelling van de Duurzaamheidsagenda wordt een professionele, inspirerende publicatie gemaakt waarin Waalre haar ambities aan een breed publiek kenbaar maakt. Verder zullen voor

communicatie bestaande kanalen/instrumenten worden ingezet, waarbij de nadruk ligt op het projectniveau en het communiceren van resultaten.